



AVOKATI I POPULLIT

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri



REPUBLIKA E SHQIPËRISË
AVOKATI I POPULLIT

Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës,
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues

Tel/Fax: +355 4 2380 300/343
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 202300806/2

Tiranë ___/___/2023

Lënda : *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe i trajtimit të të dënuarve dhe paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Durrës.*

Drejtuar : **Z. Admir ABRIJA**
Drejtor i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Z. Ervis DEDEJ
Drejtor Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Durrës

DURRËS

Të nderuar,

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin e deritanishëm dhe duke vlerësuar angazhimin dhe punën e të gjithë stafit të institucionit që ju drejtoni, si dhe frymën e mirë të bashkëpunimit dhe mirëkuptimit midis institucioneve tona, në vijim po ju njohim mbi monitorimin që institucioni i Avokatit të Popullit kreu në I.E.V.P. Durrës.

Inspektimi në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Durrës, u zhvillua nga Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtërues, në vijim Mekanizmi Kombëtar (MKPT), seksion pranë Avokatit të Popullit, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr.8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar dhe nenin 81 të ligjit nr.81/2020 "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve".

Inspektimi u krye në datë 18.09.2023, sipas Planit të Inspektimit të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin znj. Gloria Çarkaxhiu, z. Besnik Deda, znj. Nertila Qafzezi dhe z. Hazbi Selita me detyrë nd/komisionerë pranë Mekanizmit Kombëtar.

Objekti kryesor i këtij inspektimi ishte vlerësimi i kushteve të I.E.V.P. Durrës, për garantimin e sigurisë, jetës, shëndetit dhe krijimin e ambienteve rekreative me qëllim rehabilitimin dhe ri-integrimin e personave që vuajnë dënimin në burgje, trajtimi dhe respektimi i të drejtave të të burgosurve të përcaktuara në aktet ligjore, nënligjore dhe aktet ndërkombëtare për këtë qëllim, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit të Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme.

Vizita në këtë institucion u zhvillua në një frymë të mirë bashkëpunimi. Grupi i inspektimit të Avokatit të Popullit u takua fillimisht me drejtorin e institucionit z. Ervis Dedej dhe stafin e tij mbështetës. Nga ana e drejtuesit të këtij institucioni, grupit inspektues iu ofrua mundësia që të kishin akses në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve, për të kryer vizita në të gjithë ambientet që duhet të monitoronin, si dhe për zhvillimin e takimeve dhe intervistave konfidenciale me personat e dënuar/ paraburgosur.

Mekanizmi Kombëtar pranë Avokatit të Popullit, pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, ka të drejtën e detyrimit ligjor t'ju parashtojë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Nisur nga informacioni i Drejtorit të institucionit në lidhje me zbatimin e rekomandimeve të Institucionit të Avokatit të Popullit në inspektimin e mëparshëm¹, rezultoi se:

1. Ishin marrë masat për uljen e mbipopullimit nëpër sektorë, fakt ky që kishte eliminuar fjetjen në tokë të këtyre personave.
2. Ishin marrë masat për të zbatuar detyrimin ligjor për komunikimin në çdo kohë pa pagesë me Institucionin e Avokatit të Popullit.
3. Ishin marrë pjesërisht masat për përmirësimin e cilësisë së ushqimit dhe larminë e tij sipas produkteve të stinës, si dhe ushtrimin e kontrolleve të vazhdueshme nga drejtuesit e institucionit, për këtë problematikë.
4. Ishin marrë masat për etiketimin e kampionëve ushqimorë sipas vakteve përkatëse të cilët ruheshin në kushte frigoriferike.

Ndërkohë, një pjesë e rekomandimeve të paraqitura nga Avokati i Popullit nuk kishin gjetur zbatim dhe nuk ishin plotësuar. Më konkretisht:

¹ Rekomandimi i dërguar me nr. K4/I86-2 prot., datë 21.12.2023.

1. Nuk ishin marrë masat për zbatimin e planit të rikonstruksionit për shkak të nevojave emergjente dhe të qenësishme që shfaqen në këtë institucion dhe që janë evidentuar tashmë edhe nga Akt Ekspertiza e Thelluar nga Drejtoria e Konformitetit, Akt Ekspertiza dhe Projekteve, Instituti i Ndërtimit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë.
2. Nuk ishin marrë masat për rishpërndarjen e të dënuarve në mënyrë proporcionale duke respektuar standardet minimale të hapësirës dhe duke shfrytëzuar kapacitetet e institucionit, për të shmangur mbipopullimin e krijuar në sektorë të caktuar.
3. Nuk ishin marrë masat për hidroizolimimin e plotë të tarracës së godinës në regjimin e brendshëm të institucionit, për eliminimin e lagështirës në ambientet e brendshme të banimit.
4. Nuk ishin marrë masat për pajisjen e Institucionit me një autoambulancë për rastet emergjente të të sëmurëve dhe shoqërimin në Spitalin Rajonal Durrës apo Qendrën Spitalore Universitare “Nënë Tereza” Tiranë.
5. Nuk ishin marrë masat për instalimin e një sistemi qendror për ngrohje/ftohje të ambienteve të brendshme të dhomave të banimit të të dënuarve/paraburgosurve dhe për heqjen e pajisjeve ngrohëse elektrike, të cilat përbëjnë rrezik për jetën e këtyre personave.
6. Nuk ishin marrë masat për përmirësimin e higjienës në tualetet dhe dushet në institucion.
7. Nuk ishin marrë masat për zëvendësimin dhe riparimin e dusheve të dëmtuara si pasojë e përdorimit dhe lagështisë.
8. Nuk ishin marrë masat nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve për identifikimin e personave përgjegjës për moszbatimin e rekomandimeve pa implikime buxhetore të Avokatit të Popullit.

Avokati i Popullit vlerëson se mbetet shumë për të bërë, veçanërisht me krijimin e kushteve të përshtatshme për të bërë të mundur rehabilitimin e të burgosurve dhe për të krijuar kushte të përshtatshme qëndrimi në këtë institucion.

Shënime të përgjithshme

Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale Durrës është kategorizuar si institucion i sigurisë së zakonshme me një seksion paraburgimi, si dhe një seksion

të veçantë për të dënuar dhe të paraburgosur me probleme të shëndetit mendor (SKV), me kapacitet fizik për mbajtjen, akomodimin dhe garantimin e kushteve minimale për trajtimin me dinjitet të të dënuarve dhe të paraburgosurve, prej 300 persona të ndarë në 6 sektorë, mesatarisht 14 dhoma për çdo sektor.

Në datën e inspektimit, në këtë institucion vuanin dënimin **281 persona**, nga të cilët 52 persona të dënuar dhe 229 persona të paraburgosur. Institucioni kishte gjithashtu edhe një seksion të kujdesit të veçantë (SKV) ku trajtoheshin 72 persona të dënuar/paraburgosur me probleme të shëndetit mendor. Sektori i observimit kishte 8 dhoma, ndërsa sektori i veçimit kishte 3 dhoma.

Aktualisht popullimi në institucion për 6 mujorin e fundit paraqitej si më poshtë:

- Prill 2023 gjithsej 276 persona;
- Maj 2023 gjithsej 256 persona;
- Qershor 2023 gjithsej 257 persona;
- Korrik 2023 gjithsej 259 persona;
- Gusht 2023 gjithsej 272 persona;
- Shtator 2023 gjithsej 281 persona.

Në këto kushte numri i përgjithshëm i personave të akomoduar në I.E.V.P. Durrës nuk paraqet mbipopullim në numrin e përgjithshëm të të burgosurve sikurse rezultoi nga të dhënat e mësipërme. Megjithatë vërejmë se në këtë institucion kishte mbipopullim në sektorin e paraburgimit ku nga 168 persona që parashikon kapaciteti, në këtë sektor gjendeshin 229 pra 61 persona mbi kapacitetin fizik të këtij sektori.

Struktura e miratuar e I.E.V.P. Durrës, përbëhet nga 204 punonjës prej të cilëve 53 punonjës ishin staf civil dhe 151 ishin punonjës sigurie të shërbimit të policisë. Aktualisht në institucion në stafin civil kishte 1 vend vakant në pozicionin kujdestar dhe në stafin policor kishte 15 mungesa.

Në organikën e I.E.V.P. -së Durrës parashikohen 14 të dënuar/paraburgosur, të cilët aktualisht janë të punësuar në pozicionet 4 shpërndarës ushqimi, 2 lulishtar, 2 nd/guzhinier, 4 sanitar dhe 2 berber, ku secili prej tyre kishte firmosur kontratën e punës me institucionin.

Trajtimi

Gjatë vizitës monitoruese grupi inspektues vizitoi dhe kontaktoi me të burgosurit në të gjitha ambientet e I.E.V.P. Durrës, me qëllim mbledhjen e informacionit lidhur me garantimin e të drejtave dhe trajtimin e personave që vuajnë dënimin në këtë

institucion, identifikimin e rasteve të dhunës, përdorimin e forcës fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative apo ushtrimin të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, mënyrën e trajtimit dhe zgjidhjes së kërkesë/ankesave të të burgosurve, procedurat që ndiqen nga komisioni për pritjen e tyre në institucion, komisioni për dhënien e masave disiplinore, aktivitetet e zhvilluara, trajtimin shëndetësor të të dënuarve, cilësia e ushqimit, furnizimi sipas normativave me detergjente dhe mjete të higjienës personale etj.

Nga intervistat e zhvilluara me të dënuarit dhe të paraburgosurit, grupi i inspektimit nuk evidentoi raste apo pretendime për keqtrajtime dhe tejkalim të forcës fizike nga punonjësit e këtij institucioni. Sikurse ata pohuan, marrëdhëniet e stafit me të burgosurit janë të mira dhe korrekte.

Problematikë shqetësuese **mbetej niveli i lartë i lagështirës** në disa nga ambientet e banimit dhe kryesisht në ambientet e tualeteve dhe të dusheve të përbashkëta. Sipas informacionit të drejtuesve të institucionit si dhe nga intervistat me të burgosurit, kjo situatë vazhdon të qëndrojë një problem për shkak të mungesës së hidroizolimit të plotë të tarracës së godinave të banimit, por dhe vendndodhjes të institucionit në një zonë të njohur si kënetë. Për shkak dhe të problematikës së përhershme me lagështinë ambienti në tërësi lyhej më shpesh dhe bëheshin riparime të herëpashershme.

Dhomat e banimit të dënuarve/paraburgosurve, kishin tualete dhe lavamanë brenda në dhoma. Veç tyre, në çdo sektor kishte ambiente të përbashkëta që shërbenin si tualete dhe dushe për larjen e tyre.

Ankesa nga të dënuarit kishte veçanërisht për mungesën e dusheve, fakt ky i konstatuar edhe nga grupi i inspektimit ku nga 5 dushe në sektor vetëm 1 dush ishte funksional.

Ankesa nga të dënuarit kishte lidhur me ndërveprimin me stafin juridik, pasi sipas tyre juristi i institucionit nuk ishte bashkëpunues dhe sqarues.

Ankesat nga të dënuarit kryesisht ishin për dyshekët disa prej të cilëve ishin të konsumuar nga përdorimi dhe nevojitej ndërrimi i tyre.

Masat mbrojtëse

Nga intervistimi me të burgosurit dhe me stafin e këtij institucioni, u kërkua informacion në lidhje me funksionimin e sistemit të kërkesë/ankesave. Rezultoi se sistemi i kërkesë/ankesave funksionon mbi bazën e urdhërit të Drejtorit të

Përgjithshëm të Burgjeve², ku përcaktohen personat përgjegjës të autorizuar të cilët në mënyrë periodike marrin kërkesë/ankesat e të dënuarve/paraburgosurve, kryejnë regjistrimin në regjistrin përkatës, protokollimin e tyre, si dhe trajtimin dhe kthimin e përgjigjes brenda afatit të përcaktuar nga titullari i institucionit. Ky regjistër, ruhet dhe administrohet nga sekretaria e institucionit.

Të paraburgosurit/dënuarit plotësonin një formular kërkesë/ankesë dhe ia dorëzonin më pas punonjësit të sektorit psiko-social. Punonjësi i dërgonte në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit, i cili kthente përgjigje në një kohë sa më të shpejtë.

Objekti i këtyre kërkesave, sipas informacionit të drejtorit dhe stafit të institucionit, kryesisht konsiston në kërkesa për takim me Drejtorin e Institucionit, takime me familjarët/biseda në platformën SKYPE me familjen, kërkesë për marrje epikrize mjekësore, për zëvendësimin e materialeve të dhomës etj.

Grupi i inspektimit, kërkoi informacion në lidhje me pritjen e të dënuarve/paraburgosurve në institucion, funksionimin e komisionit të pritjes, si dhe me plotësimin e regjistrave e dosjeve personale të tyre. Nga intervista me drejtorin dhe stafin e institucionit, u konstatua se procedura e pranimit në institucion zbatohet në mënyrë korrekte. Nga verifikimi i dokumentacionit rezultoi se, procedura e ndjekur nga komisioni i pritjes regjistrohej në regjistrin përkatës dhe protokollohej në sekretarinë e institucionit.

Sistemi i monitorimit me kamera vëzhgimi ishte funksional. Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Durrës kamerat monitoronin pjesën më të madhe të mjediseve për 24 orë, ndërkohë që të dhënat ruheshin në server për një periudhë një mujore.

Theksojmë se mbikëqyrja me kamera e të gjitha mjediseve në I.E.V.P. -së, përveç atyre mjediseve ku çënohet privatësia, është vlerësuar nga ana e institucionit të Avokatit të Popullit, si një proces thelbësor për tre arsye:

Së pari, mbikëqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së burgjeve.

Së dyti, mbikëqyrja me kamera dokumenton shumicën e ngjarjeve brenda ambienteve të burgjeve dhe paraburgime, si dhe jep garanci për një gjykim objektiv

² Neni 58, pika 5 e ligjit Nr.81/2020, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”.

dhe të paanshëm për masat disiplinore apo penale që duhet të merren ndaj individëve përgjegjës.

Së treti, dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen njaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarve dhe mund të nxirren përfundime të vlefshme dhe të paanshme në rekomandimet apo raportet përkatëse që harton vetë Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve si dhe institucionet monitoruese të pavarura.

Kushtet materiale

Grupi i inspektimit, në fokus të vizitës së tij pati një interes të veçantë në plotësimin e kushteve materiale që janë në funksion të të dënuarve/paraburgosurve, për respektimin e standardeve normale të jetesës dhe për zhvillimin e aktiviteteve me karakter kulturor, edukativ dhe sportiv.

I.E.V.P. Durrës, ndodhet në periferi të qytetit të Durrësit jo shumë larg qendrës, në një vend të populluar dhe lehtësisht të aksesueshëm me mjetet e transportit publik.

Ndërtimi i burgut në një zonë të populluar dhe rrethimi i tij nga ndërtesa civile cenon elementët e sigurisë. Gjithashtu, kjo zonë duke qenë se është një zonë ujëmbajtëse, në ditët kur ka reshje të dendura shiu, pothuajse të gjitha ambientet që ndodhen në katin e parë të burgut përmbysten duke përhapur lagështirën në gjithë infrastrukturën e regjimit të brendshëm.

I.E.V.P. Durrës përbëhet nga dy godina A dhe B. Situata në këto godina paraqitet si më poshtë:

Godina A përbëhet nga 3 kate, në katin e parë ishin dhomat e observimit, veçimit, dhoma e mjekëve, e stomatologut, infermierëve, palestra etj. Në katin e dytë në sektorin e dytë janë të akomoduar të dënuar me probleme të shëndetit mendor dhe probleme shëndetësore, kapaciteti i këtij sektori është, 14 dhoma me nga 4 krevat ku gjithsej mund të akomodohen 56 persona. Në sektorin e parë të katit të dytë dhe në dy sektorët e katit të tretë ishin akomoduar të paraburgosur të tjerë. Secili sektor përbëhet nga 14 dhoma me nga 4 shtretër secila. Në godinën A lagështia në disa ambiente ishte e theksuar, në dhomat e banimit, në ambientin e takimit me familjarët, në kolonën kryesore të tualeteve të dhomave, në ambientet e dusheve të përbashkëta, si dhe në disa nga dhomat në katin e parë të godinës. Lidhur me këtë problematikë drejtuesi i institucionit na bëri me dije se kjo situatë nuk ishte e shkaktuar vetëm nga kënetat që rrethon Institucionin, por edhe nga **mungesa e hidroizolimit të plotë të tarracës**.

Godina B përbëhej nga 2 sektorë. Në katin e parë të kësaj godine ndodhej sektori A ku ishin akomoduar të dënuar kategoria moshë e tretë dhe të sëmurët kronikë. Në katin e dytë të kësaj godine ndodhej sektori B ku ishin akomoduar ish zyrtarë të lartë me statusin e të paraburgosurit. Në këtë sektor vërehej një përmirësim i dukshëm i kushteve dhe trajtimit të të burgosurve. Ambientet e dhomave paraqiteshin me kushte të mira ndryshe nga gjithë sektorët e tjerë. Dhomat në këtë sektor ishin të lyera, të pajisura me krevate të rinj dhe gjithashtu orendi si dollapë, tavolina, kondicioner toke etj. Ky sektor ishte pajisur me një palestër për zhvillimin e këtij aktiviteti sportiv. Tualetet ndodheshin brenda dhomave dhe ishin të pajisura me nga një post dushi. Brenda këtij sektori ishte përshtatur një dhomë banimi si ambient gatimi i cili ishte pajisur me sobë, frigoriferë, raft për mbajtjen e ushqimeve, tavolinë ngrënieje, enë guzhine etj. Gjithashtu, kishte patur donacion nga Federata Shqiptare e Futbollit ku ishte pajisur me një fushë mini futbollit e cila ishte me standarte bashkohore.

Në I.E.V.P. Durrës dritaret mundësonin ndriçim natyral të bollshëm. Në dhoma sigurohej energji elektrike për ndriçim dhe nevoja të përditshmërisë. Çdo dhomë banimi kishte tualet më vete dhe të burgosurve iu jepeshin detergjente për larje, dezinfektantë e sapunë në mënyrë që të respektoheshin të gjitha protokollet e higjienës.

Ambientet e përbashkëta të dusheve për larjen e trupit ishin pjesërisht funksionale nëpër sektorë, pasi ato **ishin tejet të amortizuara** dhe ambienti kishte **një lagështirë të theksuar**.

Institucioni nuk kishte sistem qendror ngrohje/ftohje. Në periudhën e dimrit ngrohja në dhoma realizohej me pajisje elektrike të siguruara nga familjarët e personave të burgosur. Sistemi elektrik dhe hidraulik ishte i amortizuar dhe kërkonte ndërhyrje për riparimin e tij.

Institucioni nga ana e tij kishte bërë dezinfektimin e ambienteve të brendshme dhe të jashtme në mënyrë periodike, çdo 1 vit kishte bërë dezinfektim, dezinfektim dhe deratizim nëpërmjet kompanive për këtë qëllim.³

Sektori i kujdesit të veçantë (SKV), ndodhej në godinën A, në një sektor më vete. Godina ishte në gjendje të mirë teknike. Ambienti i tualeteve ndodhej brenda çdo dhome dhe për arsye sigurie dyert kishin një dritare të vogël që lejonte vëzhgimin dhe kontrollin e të burgosurit nga personeli policor. Bolierët e dusheve të përbashkëta të sektorit të kujdesit të veçantë ndodheshin jashtë këtij ambienti dhe komandoheshin nga personeli i burgut. Kjo zgjidhje ishte në funksion të elementëve

³ Dezinfektim, dezinfektim dhe deratizim në datën 19.12.2022 me afat një vjeçar deri në dt.18.12.2023.

të sigurisë, veçanërisht për personat e burgosur që kanë probleme të shëndetit mendor. Aktualisht në I.E.V.P. Durrës ndodhen 72 persona me probleme të shëndetit mendor, Avokati i Popullit thekson se për të dënuarit me probleme të shëndetit mendor duhet të tregohet kujdes i veçantë sa i takon përzgjedhjes së standardeve të dhomave ku do të qëndrojnë, ndaj higjienës vetjake të tyre, si dhe të mjedisit që i rrethon.

Dhomat e veçimit, ku personat e dënuar shlyenin masat disiplinore, duhet që të plotësojnë të njëjtat kushte dinjitoze për jetesë, ashtu si edhe dhomat e banimit. Ato duhet të jenë të pajisura me krevat, komodina, tavolinë dhe karrige të fiksuara në dysheme, të jenë të mirëmbajtura dhe të mundësojnë ndriçim artificial. Këto dhoma ishin të pajisura me orenditë përkatëse.

Kuzhina e institucionit ishte e pastër dhe e rregullt. Ajo funksiononte në kushte normale, pasi pajisjet e gatimit dhe sistemi i aspirimit ishin të standardeve industriale. Personeli i kuzhinierëve ishte pajisur me kartelat shëndetësore. Menyja javore dhe norma ushqimore ishin të afishuara. Kampionët ushqimorë ruheshin në kushte frigoriferike, dhe ishin të etiketuar sipas vakteve përkatëse dhe datave. Gjithashtu u konstatuan edhe racionet përkatëse për të sëmurët diabetikë në këtë institucion. Përgjithësisht, kushtet e përgatitjes së ushqimit në ambientet e kuzhinës së institucionit, ishin në gjendje të mirë.

Institucioni nëpërmjet shkresave i është drejtuar me kërkesë Bashkisë Durrës pasi ndërtesat janë nën juridiksionin e këtij institucioni me kërkesën me nr. 202/1 prot., datë 18.08.2023 me lëndë “*Kërkesë për situatën infrastrukturore dhe inxhinierike në I.E.V.P. Durrës*”. Në këtë kërkesë ka parashtruar ndër të tjera problematikat dhe ndërhyrjen në hidroizolim të tarracave të ndërtesave si dhe rikonstruksionin e ambienteve të dusheve pasi kanë një amortizim të theksuar.

Regjimi dhe aktivitetet

Gjatë inspektimit u vu re se regjimi ditor në këtë institucion zhvillohej sipas orarit të veprimeve të miratuar nga drejtori i institucionit. Orari i veprimtarive ishte i njëjtë për të gjithë sektorët pavarësisht nga siguria që ata kishin dhe aktivitetet e zhvilluara.

Gjatë inspektimit u vu re se zhvilloheshin aktivitete të përbashkëta nga të cilat mund të përfitonin të dënuarit/paraburgosurit të cilat ishin kryesisht ndjekja e programeve të televizionit, lojërat e tavolinës, si dhe ndeshjet e futbollit në ambientin e ajrimit. Regjimi ditor dhe aktivitetet zhvilloheshin sipas një programi të miratuar nga Drejtori i Institucionit.

Në këtë institucion ndodheshin disa ambiente që i shërbejnë qëllimit të riintegritimit të të burgosurve, si biblioteka, dy dhoma ku ushtrohen rite fetare të besimtarëve myslimanë dhe atyre të krishterë, klasa që shërbenin si dhoma për psikologun etj. Në çdo rast në këtë aspekt ka nevojë për një ndryshim thelbësor në sistem, në mënyrë që këto institucione të krijojnë kushte për rehabilitim efektiv.

Biblioteka ishte një mjedis i vogël i pajisur me televizor, stola dhe një raft jo shumë të pasur me libra. Të paraburgosurit dhe të dënuarit e regjistruar kishin nga një kartelë personale dhe nëpërmjet saj tërhiqnin dhe dorëzonin librat.

Në I.E.V.P. Durrës kishte një bashkëpunim të vazhdueshëm me Shoqërinë Kristiane të të Burgosurve Shqiptarë ku janë zhvilluar aktivitete të shumta informuese, edukuese si dhe kurse të ndryshme si: zhvillimi i kursit “Drejtësia Restauruese” i zhvilluar në periudhën 10.07.2023 deri në datën 28.08.2023.

Vazhdonte e njëjta situatë për sa i përket praktikimit të fesë, me hapësira të ndara më vetë për besimtarët myslimanë dhe për besimtarët e krishterë. Këto ambiente ishin të lyera dhe të pastra dhe ishin të pajisura me orendi sipas riteve të secilit besim. Orari i veprimtarive ishte i njëjtë për të gjithë sektorët pavarësisht nga siguria që ata kishin dhe aktivitetet e zhvilluara. Në ambientin e kultit të fesë myslimane nga ora 12:00-13:00 mblidheshin besimtarët dhe praktikonin ritet e tyre fetare. Ndërsa të martën, të enjten dhe të shtunën mblidheshin praktikuesit e fesë ortodokse dhe asaj katolike nën drejtimin e të dërguarave nga kishat respektive të Durrësit. Gjithashtu në ambientin e kultit praktikonin ritet e tyre edhe besimtarët e tjerë protestantë.

Në këtë drejtim është për t’u theksuar se, një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri i këtyre personave, i cili do të vlejë në momentin kur ata do të lënë burgun. Ndaj, larmia e aktiviteteve që zhvillohen brenda institucionit duhet të jetë e shumëllojtë, ku në to të përfshihen një masë sa më e madhe e të burgosurve. Për këtë qëllim, Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se: *“regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”*⁴.

Në I.E.V.P. Durrës kishin filluar trajnimet profesionale në bashkëpunim me Drejtorinë/Zyrën Rajonale të Formimit Profesional Durrës të kurseve profesionale, sipas nevojave dhe kërkesave të të dënuarve. Rreth 60% të të burgosurve kishin filluar ndjekjen e kurseve të ndryshme profesionale, ku më së shumti ishin fokusuar

⁴ Rregullorja e Evropiane e Burgjeve Pika 25.1 dhe 25.2; <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/EPR/EPR-Albanian.pdf>

në kursin e gjuhëve të huaja si anglisht dhe italisht, hidraulikut, berberit etj. Aktualisht në I.E.V.P. Durrës po zhvillohej kursi për “Kujdestar Social” i cili në bashkëpunim me drejtorinë rajonale të Formimit Profesional Durrës kishte filluar prej muajit gusht dhe do të përfundojë në muajin dhjetor 2023.

Në I.E.V.P. Durrës ishte implementuar sistemi i ri i blerjes on-line. Lidhur me cilësinë dhe shumëllojshmërinë e ushqimit u informuam nga drejtuesi i institucionit se në vazhdimësi ishin ushtruar kontrole nga Autoriteti Kombëtar i Ushqimit. Kontrolli i fundit në institucion është kryer në datën 18.05.2023.

Shërbimi shëndetësor

Organika e stafit mjekësor të I.E.V.P. Durrës, është miratuar për 17 punonjës, nga të cilët 2 mjekë psikiatër (prej të cilëve njëri me kohë të plotë dhe tjetri me kohë të pjesshme), 2 mjekë të përgjithshëm (prej të cilëve njëri me kohë të plotë dhe tjetri me kohë të pjesshme), 1 farmacist, 1 mjek stomatolog, 1 kryeinfermier dhe 10 infermierë.

I.E.V.P. Durrës, kishte një sektor të kujdesit të veçantë (SKV) të vendosur në një sektor më vete, për trajtimin dhe diagnostikimin e personave të dënuar/paraburgosur me probleme të shëndetit mendor. Gjendja e personave të paraburgosurve/dënuarve paraqitej si më poshtë:

- Persona me probleme të shëndetit mendor 72 persona;
- përdorues metadoni 12 shtetas;
- të sëmurë kronik 38 shtetas.

Drejtori i institucionit, ngriti si shqetësim **mungesën e autoambulancës** për të shoqëruar personat e sëmurë në rastet e emergjencave në Spitalin Rajonal Durrës. Deri tani, rastet e emergjencave përballtoheshin nga shërbimi spitalor i qytetit të Durrësit.

Skema e medikamenteve të rimbursueshme funksiononte konform Marrëveshjes Trepalëshe (Drejtor i I.E.V.P – DRSKSH - Depo Farmaceutike). Lidhur me medikamentet të cilat nuk janë pjesë e Skemës së Rimbursueshme, institucioni e kryente blerjen e tyre përmes fondit të posaçëm për rastet në fjalë.

Kontaktet me jashtë regjimit

Telefonat me kartë ndodheshin në mjedisin e regjimit të brendshëm në çdo sektor. Ata ishin në gjendje pune dhe të dënuarit/paraburgosurit e intervistuar, pohuan se flisnin dy herë në javë me të afërmit e tyre nëpërmjet këtyre telefonave. Takimet me

familjarët në I.E.V.P Durrës zhvilloheshin normalisht me 4 takime fizike dhe 1 prej këtyre takimeve mund të zëvendësohej me një takim online me skype. Nga verifikimi i aparateve telefonikë me kartë u konstatua se, të dënuarit mund të lidheshin me institucionin e Avokatit të Popullit (pa pagesë).

Në I.E.V.P. Durrës kishte dhoma në sektorë për prindërimin në distancë. Këto ambiente ishin të lyera dhe të pajisura me të gjitha orenditë e nevojshme.

Dhomat për prindërimin në distancë ishin të pajisura me tavolinë dhe karrige, ku të Burgosurit mund të qëndronin ulur, duke patur kontakte të drejtpërdrejta me fëmijët e tyre.

Punësimi

Në momentin e inspektimit, në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale Durrës, nga 14 persona në organikë, të punësuar faktikisht ishin 14 persona të dënuar/paraburgosur, kryesisht në kuzhinë, pastrim, gjelbërim, shpërndarje ushqimi.

Punësimi i të paraburgosurve/dënuarve parashikohet në nenet 43 dhe 44 të Ligjit Nr. 81/2020, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”. Në nenin 44 të ligjit të cituar më sipër parashikohet se: *“1. I burgosuri ka të drejtën e një shpërblimi mujor për punën e tij. Shpërblimi për secilën kategori caktohet në vlerë të drejtë në proporcion me sasinë dhe cilësinë e punës së kryer dhe organizimin e punës që rregullohet me vendim të Këshillit të Ministrave. 2. I burgosuri ka të drejtë të disponojë lirshëm dyzet për qind të të ardhurave të fituara nga puna.”*

Nga takimi i grupit inspektues më të dënuarit dhe paraburgosurit që punonin brenda institucionit, këta të fundit nuk kishin pretendime për kushtet e punës dhe kishin firmosur kontratat e punësimit.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku thuhet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 datë 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive; si dhe në bazë të Nenit 81, pika 2/b, të ligjit Nr. 81/2020 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, ku parashikohet midis të tjerash se: “Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës ka këto kompetenca: b)*

paraqet rekomandime për organet përkatëse, me qëllim që të përmirësohen trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura, trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor ose poshtërues.”.

REKOMANDOJMË:

1. Marrjen e masave të menjëhershme për zbatimin e planit të rikonstruksionit për shkak të nevojave emergjente dhe të qënësishme që shfaqen në këtë institucion dhe që janë evidentuar tashmë edhe nga Akt Ekspertiza e Thelluar nga Drejtoria e Konformitetit Akt Ekspertiza dhe Projekteve, Instituti i Ndërtimit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë.
2. Marrjen e masave të menjëhershme për rishpërndarjen e të dënuarve në mënyrë proporcionale duke respektuar standardet minimale të hapësirës dhe duke shfrytëzuar kapacitetet e institucionit, për të shmangur mbipopullimin e krijuar në sektorin e paraburgimit.
3. Marrjen e masave të menjëhershme për hidroizolimin e plotë të tarracës së godinës në regjimin e brendshëm të institucionit, për eliminimin e lagështirës në ambientet e brendshme të banimit.
4. Marrjen e masave të nevojshme për përmirësimin e kushteve dhe trajtimit për të burgosurit në të gjithë sektorët e burgut në mënyrë që të shmanget diskriminimi dhe të kemi një trajtim të barabartë për ta.
5. Marrjen e masave të menjëhershme për zëvendësimin dhe riparimin e dusheve të dëmtuara si pasojë e përdorimit dhe lagështisë.
6. Marrjen e masave për pajisjen e Institucionit me një autoambulancë për rastet emergjente të të sëmurëve dhe shoqërimin në Spitalin Rajonal Durrës apo Qendrën Spitalore Universitare “Nënë Tereza” Tiranë.
7. Marrjen e masave për instalimin e një sistemi qendror për ngrohje/ftohje të ambienteve të brendshme të dhomave të banimit të të dënuarve/paraburgosurve dhe për heqjen e pajisjeve ngrohëse elektrike, të cilat përbëjnë rrezik për jetën e këtyre personave.
8. Marrjen e masave për përmirësimin e higjienës në tualetet dhe dushet në institucion.

9. Marrjen e masave të nevojshme për plotësimin e vendeve vakante të punonjësve të policisë në I.E.V.P. Durrës.
10. Marrjen e masave nga Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve për identifikimin e personave përgjegjës për moszbatimin e rekomandimeve pa implikime buxhetore të Avokatit të Popullit.

Në bazë të Nenit 22 të Ligjit Nr.8454 dt.04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", të ndryshuar lutemi të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor, për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtyre rekomandimeve.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj.

KOMISIONERI
AHMET PRENÇI

Punoi.:
G. Çarkaxhiu